

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Disputationvm De Censuris In Communi,
Excommunicatione, Suspensione, & Interdicto, itemque
de Irregularitate, Tomvs Qvintvs**

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, Anno Domini M. DC. XVII.

3 Vtrum per metum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94035](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94035)

SECTIO III.

*Virum metus impedire valeat effectum censuræ
ita ut sine culpa omittatur.*

Liquorum opinio fuit propter me-
rum nunquam licere agere quid-
piam prohibitum per censuram, eti-
am si malum, quod timetur, sit ipsa
mors, & metus ipse tam grauis sit, vt
in virum constātem cadere possit. Ita sentiunt mul-
ti auctores, qui tamen non in genere de omni cen-
surā, nec de omni effectu loquuntur: sed de commu-
nicatione cum excommunicato, quam putant esse
ita intrinsece malam, vt propter nullum metum
licere possit. Ita sentit Alex. Alenf. 4. p. q. 81. memb.
6. art. 2. alias q. 23. memb. 1. art. 6. §. 2. Qui non tantū
de communicatione in sacris, sed absolute de com-
municatione cum excommunicato loquitur, & nō
tam ex parte ipsius excommunicati, quam ex parte
aliorum: tamen inde à fortiori colligitur idem di-
cendum esse de excommunicato, & ex similitudine
rationis de quocunque ligato per censuram, ad pro-
prios actus cum proportionem comparatam. Adhi-
bet verò limitationem, scilicet, si sufficiente delibe-
ratione, & consideratione id faciat. nam tunc, ait, nō
facit sine contemptu. Hæc tamen ratio infirma est,
nam, qui ex solo metu facit licet voluntariē, violent-
ter facit, & ideo non contemnit, imò ipse metus,
quantum est ex se excludit contemptum, si aliunde
non proueniat. Eandem verò sententiam indicat D.
Thomas quodlibeto 11. articulo 9. & in 4. distinctio. 18.
quæst. 2. articulo 4. quæstiuicula tertia ad primum,
& ibi Durandus q. 5. ad 3. Gabriel quæstione tertia,
subio quarto, & inclinatur Richardus art. 6. quæst. 2.
ad 1. & Caiet. 1. 2. quæst. 96. articulo 4. & 2. 2. quæst. 125. &
Petrus Soto lectione tertia de excommunicatione.
Vbi etiam de excommunicatione extra diuina ait,
non excusari à culpa veniali, licet propter metum
mortis fiat, quia veniale peccatum, etiam propter
vitandam mortem, faciendū nō est. Hoc verò impro-
babile censo, vt à fortiori cōstabit ex dicendis. Nec
enim quisque dicit peccatum veniale posse fieri ad
vitandam mortem, sed periculum mortis ita suspē-
dere obligationem legis, vt quod alias esset peccatū
veniale, iam tunc non sit: nam si peccatum veniale
est, & non est de re intrinsece mala, signum est obli-
gationem, esse satis leuem: ideoque non solum pro-
pter periculum mortis, sed etiam propter minorem
causam posse suspendi, seu cessare. Tandem prædi-
ctam communem sententiā tenet Adrianus quodli-
bet. primo, art. 3. & in 4. q. 3. de Clauibus, vbi refert
alios Canonistas, præsertim Abbatem dict. ca. Sacris
circa finem. Idem tandem tenet Couarruias dict.
§. 3. num. 9. referens aliquos, quamuis aliis locis infra
citandis, vel hoc limitare, vel non satis consequen-
ter loqui videatur.

Alenf.

D. Thom.

Durand.
Gabr.
Richard.
Caiet. an.
Petr. Soto.Adrian.
Couarr.Quodā no-
tanda pro
dubio resolu-
tione.

Fundamentum huius sententiæ sumitur ex c. Sa-
cris, de His, quæ vi, vbi simul dicitur, communi-
cationem factam cum excommunicato per vim, ex-
cusare à culpa: factam autem per metum, non excu-
sare, quia prior est simpliciter voluntaria, posterior
verò simpliciter voluntaria est, & ideo à mortali
peccato non excusat. Ratio verò reddi potest, quia
hæc prohibitio censuræ grauissima est, & ideo obli-
gat, non obstante quocunque metu.

Sed hæc sententia magna moderatione indiget,
quia præcisè sistendo in his, quæ prohibentur per
censuram, quatenus sic prohibita sunt, non videtur
illa sententia posse sustineri: distinguenda ergo est
in præsentī duplex actio, quæ posita censura prohi-
bita manet: vna intelligi potest intrinsece mala sup-
posita censura: alia non intrinsece, sed solum quia
prohibita, vt v. g. Sacerdotem excommunicatum,
vel suspensum publicè, audire sacramentum con-

fessionis, & absoluerē, aut excommunicare alium
intrinsece malum est, quia est intentare sacramen-
tum, quod nullum futurum est, ex defectu iurisdic-
tionis, at verò eundem sacerdotem facere sacrum,
non est intrinsece malum, sed solum quia prohibi-
tum, quantum est ex vi censuræ, quod ideo addo,
quia si talis sacerdos sit in peccato mortali, inde erit
actio intrinsece mala, vel etiam, si sequatur scanda-
lum: hæc tamen non sunt per se annexa censuræ,
prout nunc loquimur.

Rursus distinguendum est de metu, si incutiat
in odium religionis, potestatis, aut censuræ Eccle-
siasticæ, aut in eius contemptum, vel, si solum incu-
titur propter alias causas, aut rationes humanas.
Nec enim necesse est, vt hoc ipso quod metus incu-
titur ad agendum aliquid contra prohibitionem
censuræ Ecclesiasticæ, sit in odium, aut contemptum
Ecclesiasticæ disciplinæ, sed aliquando potest esse
propter delectationem, vt, si quis per metum cogat
excommunicatum, vt secum confabuletur vellu-
dat, & perinde est, si è conuerso ipse excommunica-
tus alios cogat ad secum communicandum. Inter-
dum etiam potest hoc fieri propter auaritiam, vel
temporale lucrum, vt si quis metu mortis cogat sa-
cerdotē tempore interdicti facere sacrum propter
aliquod temporale lucrum, vel vt excuset aliquas
expensas. Et multa alia similia motiua possunt facile
excogitari in inferendo hoc metu, quæ per se non
cedant in contemptum Ecclesiæ.

Quando ergo ex suppositione censuræ resultat
in actione aliqua circumstantia, ratione cuius est in-
trinsece mala, tunc manifestum est, ob nullum me-
tum fieri posse, quia non obstante metu actio manet
eiusdem naturæ, & cum iisdem circumstantiis: nam
metus non conferit iurisdictionem, si censura illam
abstulit, & idem est in similibus: ergo non obstante
metu, actio manet intrinsece mala: ergo non potest
licite fieri etiam propter vitandam mortem. Quod
non solum verum est de malicia graui, quæ pecca-
tum mortale constituit: sed etiam de veniali, quia
etiam leue mendacium propter vllum malum vitan-
dum dici non potest. Hoc enim modo est vniuersa-
lis illa regula Apostoli. *Non sunt faciendā mala, vt
veniant bona*: esset enim aperta repugnantia in termi-
nis: nam si essent faciendā, scilicet, licite, & secun-
dum rectam rationem, iam non essent mala.

Deinde quando metus infertur in odium, vel
contemptum Ecclesiæ, tunc nunquam licet ob me-
tum agere, quod per censuram prohibitum est. Hoc
etiam est per se notum, quia nullam legem Ecclesia-
sticam licitum est transgredi ob huiusmodi metum,
quia esset, vel virtualiter negare fidem exterius, vel
virtute contemnere, & contemptori cooperari. At-
que ita intelligunt multi factum Hermingildi, qui
potius mori voluit, quam Eucharistiam ab hereti-
co sumere cap. *Superueniente*, 1. q. 1. & cap. vlc. 24. q. 1.
ex Gregorio lib. 3. Dialogorum c. 31. Atq; ita tandem
limitare videtur priorem sententiā Adrianus quodli-
bet. 6. art. 2. ad secundam rationem. Veruntamen
in his duabus propositionibus nihil speciale censuræ
attribuitur, nam in omni genere actionis verum est,
quod si ex aliqua mutatione obiecti, vel circum-
stantiarum reddatur intrinsece mala, fieri non pos-
set propter cauendum quodcunq; damnum tem-
porale. Vt in actionibus etiam forensibus si quis pri-
ueretur iurisdictione, quam antea habebat, iam non
licebat illi ob vitandum temporale incommodum,
aut quacunque alia ratione actionem eius exercere.
Simili modo, in quacunque re prohibita per legem
præsertim Ecclesiasticam, verum est, si in contem-
ptum eius inferatur metus, non licere ea de causa
transgredi legem, vt supra tactum est; & in materia
de Legibus latius est dicendum. Hæc igitur duo nō
ex propria ratione censuræ, sed ex generalibus prin-
cipiis rerum moralium oriuntur.

Tertiū

Sect. III. Vtrum Metus impediatur obligationem, &c. 113

Tertio igitur dicendum est, ob vitandum graue detrimentum, quod moraliter timetur per externam coactionem, seu comminationem fieri potest absque peccato id quod per censuram prohibitum erat. Hæc assertio intelligitur per se loquendo, id est, secundo scilicet in iuriâ religionis, & similibus. Eam tenet Soto in 4. d. 2. q. 1. art. 4. & sumitur etiam ex Palud. d. 18. q. 6. art. 2. & ex parte idem sentit Maior ibi q. 4. scilicet, quantum ad illos actus, qui prohibentur per censuram de iure humano, & non de iure diuino: putat autem ipse aliquos esse prohibitos iure diuino, & ideo in illis negant hanc assertionem. Sed, & fundamentum illud falsum est, per se loquendo de actu non per se & intrinsece malo, sed solum, quia prohibito, de quo nunc loquimur, nam de priori iam in prima propositione dictum est. In hoc igitur sensu loquendo, nullus actus prohibetur iure diuino ex vi censuræ, sed tantum iure Ecclesiastico, ut sita tim ostendam ex principiis positis in initio huius materiae. Et præterea, etiam si hic interueniret ius diuinum positum, & non naturale, non inde fieret obligare semper cum tanto detrimento ut periculo mortis, v. g. vel simili: nam etiam ius diuinum positum potest in hoc moderationem habere, & non semper cum tanto rigore obligare, de quo alias. Vnde eandem sententiam absoluit, & sine restrictione tenet Syluest. verb. *Excommunicatio*, 5. quaest. 14. & Angelus *Excommunicatio*, 8. numero 18. & Nauarr. in cap. *Inter verba*, præludio 3. numero 4. qui omnes in specie loquuntur de communicantibus cum excommunicato, etiam in sacris, tamen ratio procedit de excommunicato, & consequenter de omni censura, & de omni actu eius, qui solum sit malus, quia prohibitus.

Est autem ratio, quia lex positua, præsertim humana, non obligat cum tanto rigore, ut cum grauissimo detrimento, vel periculo seruanda sit; sed tota hæc prohibitio, qua homo censura ligatus prohibetur hoc vel illos actus facere, est mere positua, & Ecclesiastica: ergo in casu prædicti metus, & periculi cessat. Maior est veluti axioma quoddam receptum in materia de Legibus: iam enim exclusimus peculiarem casum, quando violatio legis cederet in contemptum eius, vel Ecclesiasticæ potestatis, sub quo comprehendimus omnem causam, seu rationem publicam boni communis, propter quod, si moralis occasio id postulauerit, potest lex humana obligare etiam cum periculo mortis. Tamen extra hunc specialem euentum lex humana, per se loquendo, & regulariter, non ita obligat, etiam si Ecclesiastica sit, quia, vel in Ecclesia non est tanta potestas ad obligandum cum eo rigore, vel quia, etiam si sit, ex suaui & prudenti prouidentia non vitur illa, absque urgente necessitate, quia neque ad commune bonum necessarium est, neque expedit: & ideo omnes sapientes ita interpretantur huiusmodi leges. Minor autem probata est in principio huius materiae, ubi ostendimus, omnes effectus censuræ immediate & per se pertinere ad ius humanum, & non ad diuinum. Et probatur facile, quia vel hoc ius diuinum est posituum, & oportet illud ostendere, nullibi enim extat, aut est naturale intrinsece ortum ex aliqua circumstantia, vel indecentia, quam censura secum afferat, & hoc etiam dici non potest; quid enim est, cur ex natura rei malum sit, quod excommunicatus Missam audiat, nisi Ecclesia hoc illi prohiberet?

Dices, in ipsa censura intrinsece includi hanc prohibitionem, & ideo illud ius diuinum, quod præcipit Ecclesiæ obedire, ad hoc etiam obligare. Respondetur, illud est remotum, quo modo ius diuinum & naturale obligat ad seruandas omnes leges humanas, tamen proxime Ecclesiastica prohibitio est quæ obligat, quæ prohibitio in ipsa censura intrinsece includitur, nihil enim aliud est censura, quam morale quoddam vinculum ex quibusdam priuationibus, & prohibi-

tionibus moralibus ab Ecclesia confectum, ut in medicinali pena pro contumacia infligitur; est ergo tota hæc prohibitio positua & Ecclesiastica. Et confirmatur, nam communicatio cum excommunicato etiam in sacris est prohibita iure humano: ergo & aliæ actiones, quæ non includunt intrinsece crimen, aut malitiam, quæ ex vi censuræ prohibentur, vel ipsi ligato, vel alius erunt prohibita iure humano. Consequentia ab omnibus admittitur, antecedens vero patet, quia illa communicatio non est intrinsece mala, aliquando enim est licita, etiam iure antiquo, ut patet ex cap. *Cum non ab homine*, de Sent. excomm. & ex nouo iure Extrauagantis, *Ad euitanda*, licita est quædiu excommunicatus non est denuntiatus, quod etiam est signum, eam non esse de iure diuino positum, cum Ecclesia eam limitet, vel ampliet, prout expedire cõser.

Ad fundamentum contrariæ sententiæ, quod præcipue sumatur ex c. *Sacra*, respondetur, Pontificem in eo textu non constituere vniuersalem regulam negatiuam, scilicet metum nunquam in hac materia excusare à peccato mortali & non a censura, sed de absoluta vi regulam generalem affirmatiuam constituere, semper excusare à culpa, & consequenter à censura. Quod ergo subdit metum non excusare, proportionate intelligendum est per solam contradictionem, non per contrarietatem, id est non semper excusare: non vero quod nunquam excuset. Mens ergo Pontificis fuit docere, metum ex se non habere illam efficaciam, quam habet vis ad impediendam censuram, quia non semper excusat à culpa mortali, sicut illa simulque docere voluit, quoties metus non excusat à culpa mortali contra Ecclesiæ prohibitionem de non communicando cum excommunicato, non excusare à censura.

Quando autem talis metus non excusat à peccato mortali non declarat Pontifex, sed id explicandum relinquit interpretibus. Intelligi ergo potest, tunc non excusare, quando communicatio intrinsece includit malitiam, ut est communicatio cum iniuria fidei, vel contemptu censuræ, vel communicatio in crimine, propter quod censura lata est, seu in contumacia: & in vniuersum communicatio, quæ est cum cooperatione ad actum malum, & censura contrariu, nam talis cooperatio semper est intrinsece mala, qualis esset dare Eucharistiam excommunicato denuntiato petenti cum comminatione mortis, id enim nunquã liceret, quia aliunde iam habet intrinsecam malitiam: & ideo pertinet ad primum membrum in prima propositione positum. Quod maxime certum est; quando peccatum, non obstante metu, directe est contra ipsam censuram, vel Ecclesiasticam potestatem, vnde manat: nam tunc non obstante metu, ipsum Ecclesiasticum præceptum obligat, cui annexa est censura. At vero quando peccatum non est contra censuram, sed aliunde, scilicet, contra dignitatem sacramenti, vel aliquid huiusmodi, tunc probabiliter dici potest specialem prohibitionem Ecclesiasticam cessare; & consequenter censuram illi annexam excusari, ut latius explicabimus agentes in particulari de excommunicatione, & aliis censuris. Alia interpretatio illius textus est: loquitur Pontificem in illa secunda parte de metu leui, qui ad excusandum non sufficit, ita ut in priori parte illius textus nomine coactionis intelligatur non tantum absoluta vis, sed etiam moralis coactio per metum cadentem in constantem virum; in posteriori vero parte sermo sit de quolibet inferiori metu; ita enim nomen coactionis interdum in iure sumi constat ex c. *De iudiciis*, 45. d. Sed prior expositio mihi magis probatur.

Ad rationem illius sententiæ respondetur, etiam si prohibitio censuræ grauis sit, non tamen semper esse talem, ut in singulis actibus eius executio, & inuolata obseruatia ad commune bonum necessaria sit, aut ex opposito actu sequatur grauis offensio, tunc.

16
Cap. Sacris
quod erat
Fundamentum
tunc contraria
sententia
satisfit.

11

12
Respondetur
ad rationem
contrariam sententia.

aut iniuria Ecclesiae, vel aliquid huiusmodi, propter A quod debuerint obligare fideles ad eam seruandum, non obstante probabili metu mortis. Imò hinc potius fit, nò solum propter metum mortis: sed etiam propter metum grauis infamiae, & iacturæ temporalium bonorum magni momenti, posse excusari hominem ab hac obligatione ex eodem principio, quod leges positivæ non obligant cum tanto rigore extra casus speciales supra positos, quod ex sequenti puncto magis constabit.

13
Licitum esse
exercere ac-
tionem sub
censura pro-
hibita ad vi-
tandū gra-
ue detrimen-
tū, licet non
oriatur ex
metu.

Ex dictis itaque in præcedenti puncto de peri-
culo proueniente ex metu, à fortiori colligitur quā-
do non ex metu extrinsecus illato, sed ex aliis cir-
cumstantiis, vel occasionebus oritur simile detri-
mentum, licitum esse propter illud vitandum exer-
cere actionem per censuram prohibitam. Ita docet
citati auctores, & alij, quos in sequenti puncto refe-
ram, est enim vtriusque fere eadem ratio. Exempla
sunt, si quis sit excommunicatus omnino occultus,
& non possit hodie statim absolutionem obtinere,
neque etiam possit sacrum omitttere sine infamia &
nota totius populi: tunc licitum est ei sacrum audire, ne
se prodat, & idem est in similibus casibus. In quibus
prudencia opus est ad ponderandam, & periculi, &
nocuenti grauitatem ex vna parte, & ex alia qua-
litate actionis prohibitæ, & circumstantias eius,
vt ita rationabiliter iudicari possit, an in tali euen-
tu obligatio censurae, & prohibitio cessent: in com-
muni tamen loquendo, non videtur dubium, quin
in hoc capite possit cessare. Sequiturque hoc à for-
tiori ex dictis: nam magis excusatur periculum grauis
nocuenti, quasi ab intrinseco ortu ex ipso huma-
narum reru statu, quam extrinsecus illatu: quia ex-
trinseca coactio, cum ex directa intentione inducat
ad transgressionem legis, natura sua maiore vim in-
fert ipsi legi, & quasi iniuriā quandā altera vero ne-
cessitas, quæ ex ipsis rebus oritur, nò ita directe in-
fertur propter transgressionem legis; solū illa existen-
te, actus, qui videbatur censura prohibitus, fit me-
dium necessariū ad vitandū illud periculum: ergo si
prior necessitas ex metu proueniens, excusat, multo
magis hæc altera. Et confirmatur, nam propter simile
occasione licet interdum dimittere, quod iure diui-
no præceptū erat, vt, si non possum cōfiteri vnū pec-
catū sine graui infamatione, vel sine periculo mor-
tis, possum illud tacere, & alia confiteri, & sacerdos
habens conscientia peccati mortalis, & inopia cōf-
fessoris, si nò potest absque graui infamia omitttere
sacrum, potest illud facere, præmissa contritione, &
absq; confessione: ergo idē erit in præsentī. Neque in
hoc est specialis difficultas, præter superius tractata,
cum his, quæ in sequenti puncto addemus.

14
Propter vi-
tandū gra-
ue scandalum
licitum esse
agere ali-
quid præ-
ter obliga-
tionem censa-
re.

Vt prius ex dictis sequitur, etiam propter vitandū
grauē scandalū aliorū, licitū esse prætermittere, vel
agere aliquid præter obligationē censuræ, vt v.g. au-
dire sacrum, vel aliquid simile, ex cuius omissione
grauē aliquod scandalū timetur. Ita tenere multos
dixit Nauar. in cap. 1. §. *Labore*, in fin. de Pœnit. d. 6. sē
vero ait in præsentia nihil pronuntiare, id tamē ex-
pressè affirmat in Summa. cap. 27. nu. 239. vbi ait de
casu infamiae supra posito, sed à fortiori idem est de
casu scandali, & ita vtrūque coniunxit Castro lib. 2.
de Leg. pœnal. cap. 15. circa 2. conclus. & idem docet
Soto in 4. d. 18. qu. 2. artic. 5. vbi ait, grauissimum
debere esse scandalum, vt eius vitandi causa, hoc
liceat, loquitur tamen in specie de sumptione Eu-
charistiae, vnde videtur ibi corrigere, vel limitare
quod d. 12. q. 1. art. 4. in fin. dixerat, excommunicato
etiam occulto non licere propter scandalum ad sa-
cramentum accedere. Ac tandem videtur hæc ex-
pressa sententia D. Thomæ 3. part. quæst. 83. artic. 6.
ad 2. in verbis illis. *Nisi graue scandalum timeatur*,
propter quod vitandum fatetur posse aliquando,
sacerdotem excommunicatum sacrificium pertere,
quod secluso scandalo teneretur omitttere. Ratio

denique est sæpe tacta, quod leges humanæ ac pœ-
nitivæ non obligant cum scandalo proximorum. I-
tē, quia maius malum est aliorum scandalum, quā
infamia propria: ergo; si hoc licet ob vitandam pro-
prium infamiam; multo magis propter vitandū gra-
ue scandalum, ad quod ex præcepto charitatis, quod
gravius est, & magis obligat, tenemur. Vnde hac ra-
tione licet dare Eucharistiam occulto peccatori pu-
blice petenti: ergo &c.

Contrariam nihilominus sententiā tenet Syluest. vt
Couarr. refert in c. *Alma*, 1. p. §. 2. n. 1. qui illud in-
finuat verb. *Excommunic. 3. nu. 1. §. Quinto* excluditur,
licet oppositum sentiat in verb. *Eucharistia*, 2. nu. 10.
Cum Angelo eod. verb. n. 6. ipse vero Couar. expar-
te idem sequitur, dicens, quoad alios actus esse verē
nostram sententiā, non verò quoad vsum sacra-
mentorum, nam quando aliquis per censuram pri-
uatus est receptione sacramentorum, etiam si censu-
ra occulta sit, non potest propter vitandum scandā-
lum illa recipere, vel Missarum solennia celebrare,
quia ipsa censura efficit hominem indignum vti
sacramentorum, præsertim excommunicatio ma-
ior, quæ ab vnione fidelium hominem separat, & idē
eo talis actus est contrā ius naturale, & diuinum:
nunquam ergo licet, etiam propter vitandum scan-
dalum. Et quoad hoc constituit differentiam inter
ipsum excommunicatum, & alios, qui cum ipso co-
municant: quia censura magis separat excommuni-
catum à communione, & vti sacramentorum, quā
alios à communicando cum illo, vt docuit Glossa in
c. *Quoniam*, 11. q. 3. & sumitur ex c. *Illud*, ne C. excom-
munic. & nos suo loco inferius dicemus. Sic igitur,
et si propter vitandum scandalum licitum sit sacra-
mentum ab excommunicato accipere, non tamen
licet ipsi excommunicato recipere. Vnde etiam
infert cum Adria. qu. 3. de Clau. nunquam licere da-
re sacramentum excommunicato occulto, propter
vitandum scandalum, quia esset cooperatio ad rem
intrinsece malam. Et idem tenet Iacobus de Grassi.
lib. 1. Decis. cas. conscient. cap. 12. num. 12. & sequen-
tibus.

Citatur etiā pro hac sent. Canus, Relect. de Pœ-
nit. p. 3. qui specialiter loquitur de absolutione sa-
cramentali, in qua id poterit habere verum, quādo
ex defectu iurisdictionis absolutio nulla futura est;
nam tunc intrinsece malum est talem actum effice-
re, & ideo nunquam erit licitum propter vitandum
scandalum, iuxta generalem regulam supra posita-
m. Vix tamen potest hæc actio esse necessaria ad
vitandum scandalum, cum secretissime fiat cum
solo pœnitente, vel si publice audiendæ sint cōf-
fessiones, potest quis alias occasiones querere, ne tunc
illo munere fungatur. Vel certe, si tandem non pos-
sit, & alioqui censura sit occultissima, iuxta aliam
regulam supra positam Ecclesia iurisdictionem cō-
fert ministro sic toleratō, quando talem actionem
exercet, & ideo, iam tunc actio non erit intrinsece
mala, sed eadem ratio erit de illa, quæ de aliis. An
vero idem sit dicendum, quando talis excommu-
nicatio ministri publica est aliis, quamuis pœnitenti
sit occulta, attingemus infra agentes de excommu-
nicatione: prius enim oportet exponere nouum ius
statutum circa excommunicatos in Extravag. *Ad e-
uitanda*, Conc. Constat. quo supposito, vix potest ta-
lis casus accidere.

Opinio autem, seu limitatio Couarr. nulla sū-
ficiēti ratione fundata est, nā censura per se præcise
considerata, non ponit in homine peculiare quali-
tatem, aut cōditionem ab Ecclesiastica prohibitio-
ne distinctam, propter quam receptio sacramenti in-
iuriōsa illi sit, seu indigna facta, etiam si Ecclesiastica
prohibitio aliunde esset; sed ostēsum est, periculum
scandali grauis sufficiētem causam esse vt cesset pro-
hibitio Ecclesiastica: ergo Maior patet tum ex dictis
in principio huius materie de natura, & influentia
censuræ.

15
Censura
excluditur
in
no.

Gloss.

Adrian.

Grassi.

16

17
Limitatio
Couar. im-
probatur.

censuræ

Sect. III. Vtrum, metus impediatur obligationem censuræ. 117

Censuræ, tum etiam ex dictis de operatione ex metu A cadente in constantem virum; tum etiam, quia is, qui ligatus est censura, potest coram Deo iustificari per contritionem, vel etiam per confessionem bona fide & dispositione factam: ergo cum sit sanctus, poterit sancta sancte tractare. Aliunde vero, supponitur censura esse occulta, etiam coram hominibus, & secundum publicam existimationem habet ius saltem prescriptum ad usum sacramentorum: & alioqui suspendatur Ecclesiastica prohibitio ob vrgentem occasionem grauis scandali, vt supponimus: ergo, nihil fingi potest, ob quod illa actio sit intrinsece mala, & quicquid dicitur de indignitate, vel morali deformitate, quam secum affert censura, nihil est præter prohibitionem, nec moraliter explicari potest, quid aliud sit, cum censura non sit moralis malitia, & consequenter nec deformitas propria, sed poena quædam quæ nec ex suo genere constituit hominem simpliciter malum, aut indignum: neque ex tali speciale poenæ, nisi prout includit prohibitionem, quæ in prædicto casu non obligat, vt ostensum est. Quamquam enim usus sacramentorum, & oblatio sacrificij sint actiones grauissimæ inter eas, quæ per censuram prohibentur, nihilominus cū prohibitio semper humana sit, non obligat cum tanto dispendio grauis scandali.

Nec refert, quod excommunicatus dicitur segregatus, à communicatione fidelium: quia substantia- liter potest non esse segregatus, nam & habet sacramentum, seu capacitatem baptismi, & potest esse vnitus, per fidem viuam; altera vero segregatio, quæ est in foro Ecclesiæ, re vera nihil est, nisi prohibitio, quæ in presenti casu cessat, quoad aliorum existimationem, propterea quod censura occulta sit: quoad propriam vero, & personalem obligationem, propter vrgentem necessitatem vitandi scandalum graue. Quocirca: in huiusmodi euentu non solum licet aliis communicare cum excommunicato; sed etiam ipsi excommunicato communicare cum aliis, etiã in rebus diuinis, cum propositis circumstantiis: nã licet verum sit censuram magis obligare ipsum ligatum, quam alios, quia in eo est causa censura, & in eum directe fertur: tamen tota illa maior obligatio positiua est & humana, & vinci potest, vt sic dicam, à necessitate vitandi scandalum graue. Et eadem, vel fortiori ratione, licitum mihi erit tali excommunicato dare sacramentum, si alioquin mihi constet, illum ob talem vrgentem necessitatem & alioqui digne dispositum, illud postulare. Eo vel maxime quod, si res sit occulta, vt supponimus, non potest publice perenti communio denegari: si autem non publice, sed occulte perat, iam cessabit necessitas vitandi scandalum, & consequenter, neque digne petet, neque erit casus, in quo nunc versamur.

Aduertunt tamen Doctores, quoties de necessitate vitandi scandalum agitur, proprie, & in rigore Theologico esse accipiendum pro occasione, quæ aliis datur committendi aliquod peccatum, siue illud sit in actione simili quale esset in presenti, si alij inducerentur ad adulterium, dum intelligunt personam Ecclesiasticam, aut religiosam propter tale crimine esse censuram ligatam, & ideo non sacrificare, siue peccatum sit in actione dissimili, vt si inducatur populus ea occasione ad murmurandum grauius, vel ad temere iudicandum, non solum in ea occasione, sed etiam postea in aliis, vel ad aliquid simile. Parum enim refert, quod peccata sint huius vel illius speciei, præsertim si mortalia sint, nam per omnia grauius læditur charitas & ideo quodlibet scandalum huiusmodi, præsertim publicum, & grauissimum damnum. Secus v. erit si scandalum non in eo rigore sumatur, sed vulgari more, per quadam admiratione, quæ solet ex aliqua occasione huiusmodi (quando noua est, & extraordinaria) in plebe excitari, cū frequenter sermocinatione circa tale effectum, & causas eius, quæ omnia, per se loquendo,

possunt contingere sine peccato; & ideo illud non est proprie scandalum: & necessitas vitandi illud rumorem non esset per se sufficiens ex hoc capite ad excusandum, nisi inde oriatur alia excusatio, de vitanda graui infamia, quæ ex huiusmodi rumore, & frequenti dictatione facile creari solet.

Solet autem hic vltius quæri, an cessante scandalum graui, ob aliquam publicam necessitatem populi, liceat interdum facere sacrum, per censuram prohibitum. Estque communis casus de sacerdote occulte excommunicato, quem in die festo populus expectat ad audiendum sacrum, neque habet alium à quo illud audiat, an possit talis sacerdos licite illud dicere, etiam si alias possit omittere sine scandalum, sub aliqua specie ægritudinis, vel absentia, vel certe aperte pronunciando se esse excommunicatum, quando causa excommunicationis talis est, vt nec inferat infamiam, nec aliquam moram, vel scandalum, vt v. g. si esset propter moram in solutione debiti, vel aliquid simile. Quam dubitationem late tractat Vgolin. tab. 1. c. 13. §. 4. Breuiter tamē respondeo, secluso scandalum, & infamia vel alio simili nocumento graui, illam non esse causam sufficientem ad peragendum tale ministerium in statu censura, vt senserunt Synodus & Ang. verb. *Eucharistia*, 2. quod citatus auctor merito sequitur. Et ratio est, quia in eo casu nullum verum incommodum sequitur ex omissione sacrificij, nam populus excusatur à peccato ob inopiam ministrum: ipse vero minister, ob impotentiam legalem, seu prohibitionem: ergo spirituale incommodum nullum sequitur, quod in presenti considerari possit: Nam illud, quod existimare quis posset, de ipsa carentia sacrificij, & fructus eius, non potest in considerationem venire, tum quia graue non est, tum etiam quia ex parte excommunicati per se, & intrinsece coniunctum est cum censura: ex parte vero aliorum suppletur per voluntatem audiendi Missam, & alioquin supponitur scandalum ablatum, neque etiam sequitur damnum temporale, vt supponitur: ergo nulla ibi interuenit causa sufficiens, quæ excuset Observantia vero Ecclesiastici præcepti de audienda Missa die festo, cum sit veluti materialis respectu præcepti (nam posset tunc omitti sine culpa) non est tanti momenti, quanti est obseruantia ipsius censura, quæ formaliter, ac per se obligat ipsum sacerdotem: quæ obligatio in Ecclesia grauius tenet, Cuius argumentum est, quia longe grauius poenâ propter illius transgressionem posita est, scilicet irregularitatis. Item quia hæc obligatio directe cadit super ipsum sacerdotem, alia vero, scilicet, quod populus Missam audiat in die festo, vel ad illud non pertinet, vel non nisi indirecte.

Quamquam vero hæc resolutio in hoc particulari casu vera sit, & in omnibus similibus, in quibus non interuenit aliqua grauis necessitas proximi; Tamen, vbi hæc interuenit, aliud sentiendum est, quia etiam tenemur diligere proximos sicut nos ipsos, præsertim in spiritualibus. Et rationes superius factæ etiam hic habent locum seruata proportionem. Exempla autem moralia sunt, si proximus sit in extrema necessitate Baptismi, Pœnitentiæ, aut Eucharistiæ in articulo mortis, de quibus in propriis locis dictum est in superioribus, & infra etiam occurret sermo tractando de excommunicatione.

SECTIO IV.

Quomodo suspendatur effectus censura.

Vperest dicendum de vltimo puncto superius proposito, scilicet quomodo possit hic effectus censura impediri per suspensionem aliquam seu ablationem efficaciam ipsius censura. Duo autem tantum videntur posse cogitari modi, quibus hæc suspensio fiat, scilicet, vel per appellationem, vel per dispensationem.

20
Possunt ob
publicam
necessitatem
populi ex-
ceratio per
censuram
prohibita.

Vgolin.
Resolutio.

Syllabus
Angel.

19
Propter
quod scan-
dali vitam
non licet
actionem
prohibere
per censuram
necesse.